

CONSEIL DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

SESSION ORDINAIRE 1993-1994

4 MAI 1994

PROJET D'ORDONNANCE

portant approbation de
la Convention Européenne pour
la protection du patrimoine archéologique
(révisée), faite à la Valette le 16 janvier 1992

RAPPORT

fait au nom de la Commission
de l'Aménagement du Territoire,
de la Politique foncière et
du Logement

par Mme Christine BLANCHEZ (F)

Ont participé aux travaux de la Commission:

1. Membres effectifs: Mme Christine Blanchez, M. Jean Demanzez (Président), Mme Ghislaine Dupuis, M. Christian Magerus, Mme Françoise Carton de Wiart, MM. Michel Lemaire, Jean-Louis Thys.

2. Membres suppléants: M. Léon Paternoster, M. Christian-Guy Smal, Mme Annick de Ville de Goyet.

Voir:

Document du Conseil:
A-295/1 - (93-94): Projet d'ordonnance.

BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE RAAD

GEWONE ZITTING 1993-1994

4 MEI 1994

ONTWERP VAN ORDONNANTIE

tot goedkeuring van het (herziene)
Europees Verdrag inzake de bescherming
van het archeologisch erfgoed,
gedaan te La Valetta op 16 januari 1992

VERSLAG

uitgebracht namens de Commissie
voor de Ruimtelijke Ordening,
het Grondbeleid en
de Huisvesting

door mevr. Christine BLANCHEZ (F)

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen:

1. Vaste leden: mevr. Christine Blanchez, de heer Jean Demanzez (Voorzitter), mevr. Ghislaine Dupuis, de heer Christian Magerus, mevr. Françoise Carton de Wiart, de heren Michel Lemaire, Jean-Louis Thys.

2. Plaatsvervangende leden: de heer Léon Paternoster, de heer Christian-Guy Smal, mevr. Annick de Ville de Goyet.

Zie:

Stuk van de Raad:
A-295/1 - (93-94): Ontwerp van ordonnantie.

**I. Exposé introductif du
Secrétaire d'Etat adjoint au Ministre
du Logement, de l'Environnement,
de la Conservation de la Nature et
de la Politique de l'Eau.**

La Convention Européenne pour la protection du patrimoine archéologique, dite Convention de Londres, a été ratifiée par la Belgique en 1969. Cette Convention poursuivait les objectifs suivants: protéger les sites archéologiques, interdire les fouilles clandestines, confier les recherches à des personnes qualifiées après autorisation, assurer le contrôle et la conservation des résultats des fouilles et enfin recenser les sites et biens archéologiques.

En fonction de l'évolution de la conservation du patrimoine archéologique, la révision de cette Convention s'imposait. Cette révision est intervenue lors de la troisième conférence européenne des Ministres responsables du patrimoine culturel, qui s'est tenue à Malte en janvier 1992.

Les objectifs de la Convention de la Valette sont les suivants:

- améliorer les moyens d'identification et de protection du patrimoine archéologique. La Région bruxelloise rencontre cet objectif par la publication des atlas archéologiques, avec notamment la détermination des zones à risques archéologiques;
- mener une politique de conservation intégrée du patrimoine archéologique, tout particulièrement dans le cadre des procédures urbanistiques. Il est apparu que la Convention de Londres ne prenait pas suffisamment en considération les problèmes liés à l'archéologie urbaine. L'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier prévoit en ses dispositions transitoires que le Gouvernement peut suspendre ou retirer un permis d'urbanisme ou de lotir en cas de découverte archéologique fortuite. En outre, un avant-projet d'ordonnance relatif à la protection du patrimoine archéologique est en préparation;
- améliorer le financement de la recherche et de la conservation. Il s'agit en partie d'une compétence des Communautés;
- sensibiliser le public. A cet effet, la Région a rendu possible, grâce à un financement, un nombre de fouilles plus considérable en deux ans que pendant les trente dernières années. Des visites ont été régulièrement organisées pour le public;
- prévenir la circulation illicite d'éléments du patrimoine. Il s'agit ici aussi d'une compétence des Communautés;

**I. Inleidende uiteenzetting
van de Staatssecretaris toegevoegd
aan de Minister belast
met Huisvesting, Leefmilieu,
Natuurbehoud en Waterbeleid**

Het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologische erfgoed, het zogenaamde Verdrag van Londen, werd door België in 1969 bekrachtigd. Dit verdrag streefde de volgende doeleinden na: de archeologische vindplaatsen beschermen, de clandestiene opgravingen verbieden, het onderzoekswerk aan bevoegde deskundigen toevertrouwen, de controle op en het behoud van de resultaten van de opgravingen verzekeren en ten slotte de archeologische vindplaatsen en goederen inventariseren.

Gelet op de ontwikkeling inzake het behoud van het archeologische erfgoed, drong de herziening van dit verdrag zich op. Het verdrag werd herzien tijdens de derde Europese conferentie van de Ministers die verantwoordelijk zijn voor het cultureel erfgoed. Deze conferentie had plaats op Malta, in januari 1992.

Het Verdrag van La Valleta streeft de volgende doelstellingen na:

- een betere aanduiding van het erfgoed en betere beschermingsmaatregelen. Het Hoofdstedelijk Gewest komt deze doelstelling na door het publiceren van de archeologische atlanten, waarin o.a. de archeologische risicogebieden worden afgebakend;
- een beleid voor het geïntegreerd behoud van het archeologische erfgoed, heel in het bijzonder in het kader van de stedenbouwkundige procedures. Het is gebleken dat het Verdrag van Londen onvoldoende rekening hield met de problemen op het vlak van de stedelijke archeologie. De overgangsbepalingen van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed stellen dat de Regering een stedenbouwkundige of een verkavelingsvergunning kan schorsen of intrekken wanneer toevallig archeologische vondsten worden gedaan. Bovendien wordt er op dit ogenblik gewerkt aan een voorontwerp van ordonnantie betreffende de bescherming van het archeologisch erfgoed;
- een betere financiering van het onderzoek en het behoud, wat voor een deel een bevoegdheid van de Gemeenschappen is;
- de bewustmaking van het publiek. Te dien einde heeft het Gewest, dank zij financiering, in twee jaar tijd meer opgravingen mogelijk gemaakt dan in de jongste dertig jaar. Ten behoeve van het publiek werden regelmatig bezoeken georganiseerd;
- de voorkoming van het illegaal verkeer van bestanddelen van het erfgoed. Ook dit is een bevoegdheid van de Gemeenschappen;

- et enfin collaborer entre Etats au plan de l'assistance technique.

En vertu de l'article 14 de la Convention de Malte, les Régions devront, en déposant leur instrument de ratification, s'assurer que le Roi dénonce simultanément la Convention de Londres.

II. Discussion générale

Un membre constate que le patrimoine archéologique n'est actuellement protégé que par les dispositions transitoires contenues dans l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier et s'interroge sur l'état d'avancement du projet d'ordonnance spécifiquement consacré à la protection du patrimoine archéologique. Ce projet devrait faire correspondre la législation bruxelloise aux exigences prévues par la Convention de Malte.

Le Secrétaire d'Etat confirme la préparation d'un avant-projet d'ordonnance en collaboration avec des experts de l'Université libre de Bruxelles (ULB). La Convention de Malte a été un des axes de leurs réflexions.

Le même membre relève ensuite certaines dispositions précises de la Convention de Malte et s'interroge sur leur application en Région bruxelloise. Ainsi, selon la Convention, chaque partie s'engage à mettre en oeuvre des mesures de protection du patrimoine archéologique prévoyant notamment l'acquisition par les pouvoirs publics d'espaces destinés à constituer des zones de réserves archéologiques ou encore l'aménagement de dépôts appropriés pour les vestiges archéologiques déplacés de leur lieu d'origine.

Le Secrétaire d'Etat précise que le principal effort de la Région porte sur l'identification des zones archéologiques et sur la publication des atlas. En principe et sauf cas exceptionnel, il n'est pas prévu d'exproprier les zones à risque archéologique. Néanmoins, le texte en cours d'élaboration reprend la notion de réserve archéologique.

En ce qui concerne le dépôt des vestiges archéologiques, le Secrétaire d'Etat souligne l'excellente collaboration avec les Musées du Cinquantenaire, tout en précisant que le produit des fouilles appartient, par convention, à la Région et est mis en dépôt aux Musées.

Le membre l'ayant interrogé sur la possibilité de conclure une convention avec les Musées du Cinquantenaire en vue de l'ouverture au public d'une salle contenant divers éléments du patrimoine archéologique bruxellois, le Secrétaire d'Etat insiste à nouveau sur le fait que les Musées du Cinquantenaire sont demandeurs d'une collaboration en ce sens. Ainsi, dans le cadre de l'exposition Euroregio, les Musées ont d'initiative mis en valeur les résultats des fouilles bruxelloises.

- en ten slotte, de samenwerking tussen de verschillende Staten op het vlak van de technische bijstand.

Krachtens artikel 14 van het Verdrag van Malta zullen de Gewesten bij het neerleggen van hun akte van bekrachtiging er moeten voor zorgen dat de Koning gelijktijdig het Verdrag van London opzegt.

II. Algemene bespreking

Een lid stelt vast dat het archeologische erfgoed thans alleen wordt beschermd door overgangsbepalingen vervat in de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed en stelt zich vragen over de voortgang van het ontwerp van ordonnantie dat specifiek handelt over de bescherming van het archeologische erfgoed. Dit ontwerp zou de Brusselse wetgeving moeten afstemmen op de eisen gesteld in het Verdrag van Malta.

De Staatssecretaris bevestigt dat een voorontwerp van ordonnantie wordt voorbereid in samenwerking met deskundigen van de Université libre de Bruxelles (ULB). Bij deze beraadslaging is men onder meer uitgegaan van het Verdrag van Malta.

Hetzelfde lid wijst vervolgens op sommige bepalingen van het Verdrag van Malta en stelt zich vragen over de toepassing ervan in het Brusselse Gewest. Aldus bepaalt het Verdrag dat iedere partij zich ertoe verbindt maatregelen toe te passen voor de bescherming van het archeologische erfgoed door zorg te dragen voor de verwerving door de overheid van gebieden bestemd om archeologische reservaten te vormen of voor de inrichting van passende bewaarplaatsen voor archeologische overblijfselen die van de oorspronkelijke vindplaats verwijderd zijn.

De Staatssecretaris preciseert dat het Gewest vooral werk maakt van de situering van de archeologische vindplaatsen en van de publikatie van atlassen. In beginsel en behalve in uitzonderlijke gevallen is er geen sprake van de archeologische risicogebieden te onteigenen. In de tekst die in gereedheid wordt gebracht wordt evenwel het begrip archeologisch reservaat gebezigd.

In verband met de bewaarplaatsen voor archeologische overblijfselen wijst de Staatssecretaris op de uitstekende samenwerking met de musea van het Jubelpark, wetende dat de vondsten op grond van een overeenkomst aan het Gewest toekomen en worden bewaard in de musea.

Het lid stelt hem vragen over de mogelijkheid om een overeenkomst te sluiten met de musea van het Jubelpark ten einde een zaal met stukken van het Brusselse archeologische erfgoed open te stellen voor het publiek. De Staatssecretaris wijst er nogmaals op dat de musea van het Jubelpark een samenwerking in die zin willen. Aldus hebben de musea in het kader van de Euroregiotentoonstelling op eigen initiatief aandacht besteed aan de resultaten van de opgravingen te Brussel.

Le membre souligne encore l'engagement des parties à la Convention de rechercher la conciliation et l'articulation des besoins respectifs de l'archéologie et de l'aménagement du territoire. Quelles sont les intentions du Secrétaire d'Etat à cet égard ?

Le Secrétaire d'Etat rappelle les dispositions transitoires contenues dans l'article 44 de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier. Le Gouvernement a récemment fait usage de sa faculté de suspendre l'exécution d'un permis d'urbanisme dans deux cas: le chantier de la rue du Midi et celui devant l'église de la Chapelle. En outre, de manière préventive, des clauses relatives à l'archéologie sont prévues dans des permis d'urbanisme à l'initiative de l'AUAT et souvent sur proposition de la CRMS. A titre d'exemple, le Secrétaire d'Etat cite l'obligation de prévoir des mesures de recherche archéologique et de sauvegarde dans les chantiers de la rue de Namur, de la Vieille-Halle aux-Blés ou encore de la rue des Chartreux.

Le membre souligne enfin que la Convention prévoit que les études d'impact sur l'environnement prennent en compte la dimension archéologique. Toutefois, rien n'est prévu dans la législation bruxelloise.

Le Secrétaire d'Etat précise que l'avant-projet d'ordonnance en préparation prévoit les articulations nécessaires avec l'ordonnance relative à l'évaluation des incidences.

Un autre membre fait remarquer que dans son avis sur l'avant-projet d'ordonnance, le Conseil d'Etat observait que la publication au *Moniteur belge* de l'ordonnance approuvant la Convention de la Valette devait être précédée de la dénonciation par le Roi de la Convention de Londres. Qu'en est-il de cette dénonciation ?

Le Secrétaire d'Etat précise que la procédure se déroulera en deux phases : dans un premier stade, les trois Régions adopteront les textes légaux approuvant la Convention de la Valette, et dans un second stade, des démarches seront entreprises auprès du ministère des affaires étrangères afin que le Roi dénonce la Convention de Londres. Les Régions pourront seulement alors communiquer leur ratification au *Moniteur belge*.

Het lid wijst er voorts op dat de partijen bij de overeenkomst er zich toe verbinden de respectieve behoeften van de archeologie en van de ruimtelijke ordening met elkaar te verzoenen en met elkaar in verband te brengen. Wat is in dat opzicht de bedoeling van de Staatssecretaris?

De Staatssecretaris herinnert aan de overgangsbepalingen vervat in artikel 44 van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed. De Regering heeft onlangs van haar bevoegdheid gebruik gemaakt om de uitvoering van een stedenbouwkundige vergunning in twee gevallen te schorsen: het werkterrein in de Zuidstraat en dat voor de Kapellekerk. Bovendien worden, op initiatief van de ASRO en vaak op voorstel van de KCML, preventief bepalingen met betrekking tot de archeologie opgenomen in stedenbouwkundige vergunningen. Bij wijze van voorbeeld verwijst de Staatssecretaris naar de verplichting om maatregelen te nemen met het oog op het archeologisch onderzoek en het behoud op de werkterreinen aan de Naamsestraat, aan het Oud Korenhuis of aan de Kartuizersstraat.

Het lid wijst er tenslotte op dat er in de overeenkomst wordt bepaald dat in de milieu-effectenstudie rekening moet worden gehouden met de archeologie. In de Brusselse wetgeving is hierover niets te vinden.

De Staatssecretaris preciseert dat in het voorontwerp van ordonnantie dat in gereedheid wordt gebracht de nodige verbanden worden gelegd met de ordonnantie betreffende de effectenbeoordeling.

Een ander lid merkt op dat de Raad van State er in zijn advies over het voorontwerp van ordonnantie op wijst dat de Koning het Verdrag van Londen dient op te zeggen alvorens de ordonnantie tot goedkeuring van het Verdrag van La Valette wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*. Hoe staat het met die opzegging?

De Staatssecretaris preciseert dat de procedure in twee fasen zal verlopen: in een eerste stadium zullen de drie gewesten de wetteksten tot goedkeuring van het Verdrag van La Valette goedkeuren en in een tweede stadium worden bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken stappen gedaan om ervoor te zorgen dat de Koning het Verdrag van Londen opzegt. Eerst dan zullen de gewesten in het *Belgisch Staatsblad* kunnen bekendmaken dat zij het verdrag bekrachtigen.

III. Discussion des articles

Article 1er

- L'article 1er est adopté à l'unanimité des 9 membres présents.

Article 2

- L'article 2 est adopté à l'unanimité des 9 membres présents.

Vote sur l'ensemble

- Le projet d'ordonnance est adopté à l'unanimité des 9 membres présents.

Confiance est faite au rapporteur pour la rédaction du présent rapport.

Le rapporteur,

Christine BLANCHEZ (F)

Le Président,

Jean DEMANNEZ (F).

III. Bespreking van de artikelen

Artikel 1

- Artikel 1 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 9 aanwezige leden.

Artikel 2

- Artikel 2 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 9 aanwezige leden.

Stemming over de tekst in zijn geheel

- Het ontwerp van ordonnantie wordt aangenomen bij eenparigheid van de 9 aanwezige leden.

Vertrouwen wordt geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

De rapporteur,

Christine BLANCHEZ (F)

De Voorzitter,

Jean DEMANNEZ (F).

0594/3260

I.P.M. COLOR PRINTING

☎ 02/218.68.00